

Nionde roten, tomt 3

Kvarteret Strykjärnet

Tjugonde roten 1637–57	Spannmålgatans södra sida längst i öster
Elfte roten 1657–70	vid fästningsvallen

Före 1720 fanns ingen bebyggelse på denna sida Spannmålgatan öster om denna tomt.

Lars Andersson karduansberedare 1651–55: 2 mtl, 1656–57v (XI), 1658: 3, 1659–61: 2

Lars Håkansson karduansberedare

1660–61: ½, 1665–66: 2, 1667–70

M1676: 1 tomt

Gustavi tomtöreslängd 1670–81 1 tomt

Lars Håkansson karduansberedare återfinnes i tomtöreslängden 1696 tillsammans med en *Anders fortifikationstimmerman*, som hade övertagit gården tillsammans med *Nils timmerman* 1697. Hos honom bodde 1710 *Sven Månsson fjärdingskarl* och 1715 *Nils Håkansson*. Sistnämnda år anger skattningslängden att tomten värderas till 100 d smt, husen till 240 och lösöret till 40 d smt.

1717 års upphandlingslängd ger en mycket säkrare utgångspunkt för beräkning av Göteborgs befolkningsförhållanden än tomtöreslängderna eller 1715 års skattningslängd. Den visar att 9.3 var synnerligen välbefolkad. Där bodde:

Anders Andersson (Lindholm) av fortifikationen

med sin hustru *Karin Jonasdatter*

Stadssoldaten Halfvor Siggesson

med sin hustru *Elin Andersdatter*

”afskiedat soldathustru” *Maret Isaksdatter*

Timmerman Bryngel Ohlsson

med sin hustru *Elin Andersdatter*

Skorstensfejareänkan Elisabeth Jönsdatter, fattig.

1720 års tomtöreslängd berättar att Anders Lindholm fortifikationstimmerman bor i gården tillsammans med *Nils Larsson båtekarl* till vilken Lindholm den 24 januari detta år sålde framgården. Den 26.7.1725 köpte Nils Larsson även baktomten. Den 16 aug. samma år lät båtekarlen Nils Larsson första gången uppbjuda timmermannen av fortifikationen Anders Andersson Lindholms arvingars hus och tomt på Spannmålgatan beläget mellan timmermannen Nils Ols- sons hus på västra och stadsbåtsmannen Johan Berg på östra sidan, som han köpt av avlidne An-

ders Andersson och fänriken Petter Blidberg samt änkan Anna Bengtsdotter för en summa av 609 d smt.

Vid bryggaregillet rekonstruktion 1736 noteras, att Nils Larsson i sin gård på Spannmålgatan hade inrättat ett litet bryggeri. Vid bouppteckningen efter avlidne båtekarlen Nils Larsson den 25.10.1739 sades han äga hus och tomt på Spannmålgatan vid vallen mellan stadsbåtsman Johan Berg och båtekarlen Anders Börgesson med en inmurad brännvinspanna och pip samt tunna värd 700 d smt och 1/10 i en kompanibåt i strömbåtsgillet med dess kompanirättighet, 110 d smt. Skulderna översteg tillgångarna, varför hans *änka Anna Schiörsbohm* gjorde konkurs 1740 (Se också Berg II:7-8, 30). Bl.a. hade Nils Larsson enligt vad han själv berättade den 12.3.1735 i december månad 1725 fått låna 240 d smt kontant av Erik Nissen till inlösen av sitt beboende hus och gård på Spannmålgatan mellan Johan Bergs hus och gård å östra och Nils Wätla å västra sidan. Bland Göteborgs konkursakter för 1740 ingår en detaljerad redogörelse, daterad den 16.3.1741 som Nils Larssons änka Anna Schiörsbohm ingav i samband med konkursen. Bl.a. framgår det att gården hade torvtak:

”All min fasta och lösa Egendom är igenom uthrop försåld för 582:-

Densamma har kåstat mig att förwärfwa

som här effterföljer nemligen

Första inköpet av gården fram till gatan, jemte deseretion fyra daler 304:-

Bakdellen af gården kiöptes, effter stora branden, för 300:-

Efter branden 1721, tå alla bygningsmaterialier woro öfwermåttan dyre, kiöpt 18 Tolffter Timber a 6 d smt Tolfften 108:-

Kiöpebrefwet med Charta Sigellata 2:-

Lagbjudningen, fastebrefwet och 30de Penningen af

kiöpesumman 28:- H Capitain Carlberg för Tomptens afmätande och byggnings inrättande 3:-

Bönderna för husets Uptimbrande 75:-

Till Näfwer, Torf och Täckelöhn 28:-

Tiugo Tolffter furubräder a 3 d smt Tolfften 60:-

Fiorton Tolffter granbräder a 2 daler 28:- 88:-

Tegel, kalck, sand och lehr, sampt murmästare, kalckslagare och handtlangare, jempte gråsten till bakugn, spijsar och skorstenar 168:-

Spijk till Inrede, sampt Järnstodar till bakugn och spijsar 18:-

snickare för gålf, tråssning och annat Inrede 40:-

Fönster och karmar med beslag 24:-

En Pottkakelugn med dör, Järn och dess behör 14:-

En Pomp med dess behör 5:-

Twänne wedbodar med Stolpar, Sparrar, bräder Spik och arbetzlohn 36:-

En brygge- och tillika brännwinsPanna 240:-

dess inmurande första gång med kalk och tegel 10:- 250:-

Kahr, såer, baljor, stopar och annan bryggeredskap 16:-

Ett kyhlfath af Eek med fyra Järnband och dess behör 12:-

Krahn till Pannan 5 daler, dess inmurande andra gången 10 daler 15:-

En Tijonedell uti en Compagniebåth 100:-

1736 reparation på alle Taken både i öfra och nedra bygningen 62:-

Således har min ringa Egendom kostat mig, fast än iag icke

kunnat all ting så noga minnas 1696:-

Min sal mans begrafning 64:-

Intresse för 300 d i tolf åhr och för 200 daler

i 13 åhr a 6 p Centum 312:- 376:- Summa d smt 2072:-

Föruthan skatter och inkvarteringar, och att iag offta lijdit stor skada af gammal spannemåhl, jämwäll esomofftast när mina Credetorer strängt mig om Penningar, måst försälja mine wahrer för ringare

prijs än andre, endast att kunna snart skaffa penningar tilhopa. Giötheb: d 16 martii 1741

Anna Schiörsbohm”

Det är okänt var Anna Schiörsbohm fortsatte sin bryggeriverksamhet, om hon fick hyra sitt gamla bryggeri i den bortauktionerade gården eller flyttade. Hon är antecknad som verksam i bryggaregillet fram t.o.m. 1762.

Lanttullbesökaren Petter Berner lät den 8.12.1746 första gången uppbjuda ett på Spannmålgatan beläget hus och gård mellan avskedade båtsmannen Jan Bergs hus å ena och stadstrumslagaren Johan Falks å andra sidan, som han köpt av handelsbetjänten Olof Rommel i vars ägo gården hamnat genom eller efter auktionen. Gården hade han köpt för 600 d smt den 27.1.1743. Petter Berner förekommer ännu i tomtöreslängden 1770 men den 25.1.1771 tillåter hans *änka Helena Persdotter* tullinspektoren Jonas Sommar att inteckna hennes gård på Spannmålgatan för ett lån på 200 d smt, som hon och hennes numera avlidne man besökaren Petter Berner tagit av honom. Petter Berner och Helena Persdotter var barnlösa.

Den främre halvan av gården ägdes 1775 av *klädesmakaren Anders Claudi*. Var han densamme som Anders Claudi Lundberg, som 27.7.1750 lånade 400 d smt till sin gårds betalande av tyska kyrkans föreståndare Andreas Damm? Den 11.6.1782 utauktionerades klädesvävaren Anders Claudis på Spannmålgatan mot vallen belägna halva hus med bredvid liggande halva tomt; den halva gården hade värderats till 200 rdr specie. ”Handelsmannen Abraham Andersson sade det vanliga orden mitt bod, hwilket klubban straxt fastställde”. Han fick gårdens främre del för 360 rdr. Vid den före auktionen anställda värderingen hade man fastställt att ”huset var mycket gammalt och svagt, så att flera väggar merendels vilade på nedersatta stöttor.” Det bestod av fyra rum med förstuga.

Denna halva ägdes 1785–90 av *förre bryggaren Jonas P. Rullman*, vilken i en av dessa tomtöreslängder kallas ”alldeles utfattig”. Rullman var f.d. ostindiefarare. Efter en tid som hyresgäst och

vän till Anders och Ingrid Drake blev han som fordringsägare till dem ägare av deras bryggeri. Se 1.28, 2.33, södra delen och Gulin II s 88–89. Hos Rullman bodde 1786 *hökaren Jacob Hansson Almgren*.

Till utbekommande av sockerbagareänkan Johanna Catarina Gieskes hos förre bryggaren Jonas Rullman stående fordran utauktionerades den 10.9.1793 efter magistratens resolution Rullmans gård 9.3 på Spannmålgatan. Det påpekades att gården var mycket bristfällig, varför det låg köparen att snarast låta reparera den. Den hade värderats till 250 rdr. Den köptes av *packhuskarlen Anders Jonsson* för 218 rdr specie. Anders Jonsson ägde såväl 9.3 som ödetomten

9.4 år 1800. Anders Jonsson avled i juni 1801 men bouppteckning ägde icke rum förrän 2.2.1813 och då samtidigt också efter hans *änka Brita Jonsson*, död 28.7.1812. De efterlämnade ett gammalt litet grundmurat stenhus med tomt nummer tre i fjärde roten Spannmålgatan värderat till 1.337:10 rdr bco.

Den bakre halvan ägdes 1775 av *mätareålderman Hans Carlsson*, död 21.12.1783 (bou 11.10.1786). På rekvisition av hans och hans även avlidna *änka Britas* arvingar och testamentstaggare (*pigan Kjerstin Winberg* samt fattigfriskolan genom dess föreståndare Herr Gustaf B Santeson) såldes deras på Spannmålgatan innanför bryggaren Rullmans fastighet belägna del i hus och gård på auktion. Delen i huset bestod av undre våningen, innehållande två boningsrum, ett kök samt visterhus. Tomten skulle enligt Rullmans påminnelser inte sträcka sig längre ned mot Spannmålgatan än *hökaren Sundholms* änkas bredvid liggande tomt. Detta skulle dock inte på minsta sätt inskränka köparens rättighet. Delen hade värderats till 800 d smt. Den inropades av *ostindiske packhuskarlen Olof Beckman* för 1 220 d smt d.v.s. 303:16 rdr specie den 26.4.1787.

Övervåningen hade sålts till *saltmätaren Gunne Öhman* död 7.4.1785 efterlämnande *änkan Maria Ulrika Ehn*. Priset var 800 d smt (Berg II:3–4, 22 och II:11–12, 376).

Hela gården 9.3 står 1800 skriven i tomtöreslängden på *packhuskarlen Anders Jonsson*. 1807 ägde hans *änka Brita Jonsson* endast halva gården medan den andra halvan står skriven på ägaren av 9.1 och 9.2 *handelsmannen David Low* (uppbud 3.6.1805)

Enligt bouppteckningen den 3.6.1816 efter *drickestapparen Lars Jungberg* (uppbud 8.11.1813) död 14.12.1815, efterlämnade han *änkan Brita Maria Jansson* (död 2.6.1819) och ett grundmurat stenhus tomtnummer 3 i nionde roten, Spannmålgatan, 2 000 rdr bco (Berg II:5–6, 287–88).

Senare uppbud av 9.3

materialbokhållare A B Bruzelius	2.12.1833
skomakare G A Jacobsson	5.5.1845.